

РІВЕНЬ РОЗВИТКУ ОКРЕМИХ ПРОЯВІВ КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ШКОЛЯРІВ 3-Х КЛАСІВ

Пузіра Артур, Ліліана Рядова

Харківська державна академія фізичної культури, Харків

Анотація. У статті представлені показники розвитку здатності до орієнтування у просторі та збереження статичної рівноваги школярів 3-х класів. Виявлено, що у дівчат зафіксовано кращі результати просторового орієнтування, а у хлопців – утримання стійкого положення.

Ключові слова: фізичне виховання, орієнтування у просторі, статична рівновага, учні початкових класів.

Вступ. Одним з основних завдань фізичного виховання у молодшій школі є всебічний розвиток учнів, зміцнення їх здоров'я, навчання життєво необхідним руховим умінням і навичкам, виховання фізичних якостей, зокрема координаційних здібностей.

Для успішного навчання дитина повинна вільно орієнтуватися в просторі і володіти основними просторовими поняттями. У молодшому шкільному віці в процесі засвоєння знань з різних навчальних предметів відбувається розвиток просторових уявлень дітей про величину, протяжність, довжину, ширину, висоту, відстань, напрямки по сторонам свого тіла. Порушення в орієнтуванні у просторі чітко проявляється під час шкільного навчання молодших школярів – в процесі оволодіння грамотою, на уроках трудового навчання, фізичної культури, соціально-побутового орієнтування, математики [1, 6].

Здатність зберігати рівновагу в різних статичних позах і рухах є життєво важливою руховою навичкою, що вимагає спеціального тренування. Заняття фізичною культурою і спортом висувають значні вимоги до розвитку координаційних здібностей, зокрема здатності до збереження статичної рівноваги. Якісне виконання багатьох фізичних вправ, передбачених

програмою фізичної культури учнів початкових класів, залежить від цієї здібності [3].

Питання розвитку координаційних здібностей в учнів різного шкільного віку вивчали І. П. Масляк [1], Кузьменко І. О. [4] та ін. Однак, питання стосовно дослідження показників здатності до орієнтування у просторі та збереження статичної рівноваги в учнів 8–9 років вивчено недостатньо.

Усе вище викладене обґрунтовує актуальність дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дослідження проводилося згідно Тематичного плану Харківської державної академії фізичної культури наукової теми «Вдосконалення процесу фізичного виховання різних верств населення» на 2020–2026 рр. (№ держреєстрації 0120U101110).

Мета дослідження: визначити рівень розвитку здатності до орієнтування у просторі та збереження статичної рівноваги у школярів 3-х класів.

Матеріал і методи дослідження. Дослідження проводилося на базі Комунального закладу «Харківська загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів № 105» Харківської міської ради Харківської області. В ньому взяли участь 30 школярів 3-х класів (15 хлопців і 15 дівчат).

Для досягнення мети дослідження використовувалися такі методи: теоретичний аналіз й узагальнення наукової та методичної літератури, педагогічне тестування та методи математичної статистики.

Для визначення рівня розвитку здатності до орієнтування у просторі використано тест кидки м'яча у ціль, стоячи до неї спиною, запропонований Л. П. Сергієнко [7]; здатності до збереження статичної рівноваги – тест «Фламінго», представлений Т. Ю. Круцевич, М. І. Воробйовим [1].

Норми результатів здатності до орієнтування у просторі за тестом кидки м'яча у ціль, стоячи до неї спиною та збереження статичної рівноваги за тестом «Фламінго» для школярів 3-х класів, запропоновані Л. П. Сергієнко [6], Т. Ю. Круцевич, М. І. Воробйовим [1], представлені в таблиці 1.

Норми результатів здатності до орієнтування у просторі та збереження статичної рівноваги для школярів 3-х класів

Рівень розвитку			
Високий	Достатній	Середній	Низький
<i>Кидки м'яча у ціль, стоячи до неї спиною, кількість балів</i>			
8	6	4	3
<i>Тест «Фламінго», кількість разів</i>			
Хлопці			
3–4	5–8	10–12	13–17
Дівчата			
2–6	8–10	11–13	14–16

Результати дослідження та їх обговорення. Аналіз показників розвитку здатності до орієнтування у просторі в учнів 3-го класу в залежності від статі свідчить про те, що у дівчат вони кращі, ніж у хлопців. Відмінності в результатах не достовірні ($p > 0,05$) (табл. 2).

Досліджуючи результати тесту «Фламінго» у школярів 3-го класу у віковому аспекті, виявлено, що хлопці мають кращі показники здатності до збереження статичної рівноваги, аніж дівчата. Достовірності відмінностей в результатах не спостерігається ($p > 0,05$) (табл. 2).

Таблиця 2

Показники розвитку здатності до орієнтування у просторі та збереження статичної рівноваги учнів 3-го класу

Показники	Стать		t	p
	Хлопці (n=15)	Дівчата (n=15)		
Кидки м'яча у ціль, стоячи до неї спиною, кількість балів	5,7±0,46	5,9±0,40	0,23	>0,05
Тест «Фламінго», кількість разів	4,3±0,51	6,2±0,88	1,90	>0,05

Порівняння результатів кидків м'яча у ціль, стоячи до неї спиною з нормами показало, що у хлопців і дівчат 3-го класу спостерігається достатній рівень розвитку здатності до орієнтування у просторі.

Співставлення показників тесту «Фламінго» з нормативними даними для учнів 3-го класу виявлено, що у хлопців і дівчат вони відповідають високому рівню розвитку здатності до збереження статичної рівноваги.

Висновки.

1. Результати кидків м'яча у ціль, стоячи до неї спиною кращі у дівчат; тесту «Фламінго» – у хлопців.

2. Учні 3-го класу мають достатній рівень розвитку здатності до орієнтування у просторі та високий рівень розвитку здатності до збереження статичної рівноваги.

3. У статевому аспекті показники рівня розвитку орієнтування у просторі та збереження статичної рівноваги достовірно не відрізняються.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку полягають у визначенні рівня розвитку інших проявів координаційних здібностей у школярів 3-х класів.

Список використаної літератури

1. Кочеткова Г. Г. Развитие пространственного мышления младших школьников. Начальная школа. 2007. № 2. С. 26–28.

2. Круцевич Т. Ю., Воробьев М. И. Контроль в физическом воспитании детей, подростков и юношей. Киев, 2005. 195 с.

3. Круцевич Т. Ю, редактор. Теорія і методика фізичного виховання: у 2 т. Київ: Олімпійська література, 2012. Том 1. 391 с.

4. Кузьменко І. О. Розвиток координаційних здібностей школярів середніх класів з урахуванням функціонального стану сенсорних функцій: автореферат. Харків: ХДАФК, 2013. 20 с.

5. Масляк І. П. Зміна рівня фізичної підготовленості молодших школярів під впливом спеціальних вправ, спрямованих на покращення функціонального стану аналізаторів : автореферат. Харків: ХДАФК, 2007. 22 с.

6. Петрушина В. О. О развитии пространственного мышления младших школьников. Начальная школа. 2004. № 8. С. 56.

7. Сергієнко Л. П. Тестування рухових здібностей школярів. Київ: Олімпійська література, 2001. 440 с.